

Azken hamarkadetan Euskal Herrian egin diren hizkuntza politiken azterketa dakar esku artean duzun zenbaki honek, eta 2022ko urrian UEUK, Telesforo Monzon Laborategiko Txillardegi Gogoeta Guneak eta Jakinek elkarrekin antolatutako *xxi. menderako hizkuntza politikaz* jardunaldiaren ondorio da (jardunaldi osoa ikusteko: www.jakin.eus). Bertan hizlari jardun zuten hainbat lagunen artikulua bildu ditugu, Malen Dominguez eta Aize Otañorena, Iñigo Urrutiarena, Iker Salaberriarena, Dabid Anautena eta Ione Josierena.

Hizkuntza politika bere definizio hertsian aztertzen da; izan ere, berez, gizarteko egitura eta eragile guztiek –enpresario bat eta norbera barne, demagun– hizkuntzen erabilerarekin egiten dutena da hizkuntza politika. Zentzu estuan, berriz, erakunde eta agintari publikoek egiten duten hizkuntzen kudeaketa da. Zenbaki honetan, halere, hizkuntzaren normalizazio prozesuan halako protagonismoa izatea espero –edo desio– ez genuen erakunde publiko bat sartu da ezinbestean, hizkuntza politikan sartu den legez: epaitegiak. Justizia ari zaigu esaten orain zeinen bidegabeki ari garen euskararen biziberritzea ‘inposatzen’. Eta, horrekin, ideologia supremazista oso baten birformulazio etengabea, euskararen lurralde osoan zabalduz doana. Mamu zahar-berri bat.

Fenomeno zahar-berri hori EAEko administrazioan 1982tik indarrean dagoen hizkuntza politikaren mugen eta agortzearen sintoma dela dio Iñigo Urrutiak, hizkuntza politika definitzeko dagoen eremua gero eta estuagoa dela. Hizkuntza politikak goia jo duela dio Iker Salaberriak. Azken berrogei urteotan gizarte aldaketa ikaragarriek, erronka berriek –bizi eredu, ekonomiko, ekologiko, digital, global...– eta diglosia egoera indartuz joateak hizkuntzen politikak birpentsatzea eta berritzea, irmotzea, zabaltzea eskatzen duela esan daiteke.

Bidegurutzearena euskararen biziberritzean azkenaldian erabiltzen den metafora bat da. Bidegurutzean gaude. Errotondan bueltaka, orain arte egindakoak irekitako bideak ixten ari direla. Jauziaren beharra ere ahoz aho dabil. Adostasun sozial eta politiko berri baten beharra. Ausardiaz jauzi egin edo atzera egin, bi au-

kera baino ez direla geratzen esan genezake, simple esanda. Hori dena arrazoitzeko, orain arteko hizkuntza politikak –hizkuntza baten edo bestearen alde arauz eta esplizituki egiten direnak, baina baita *de facto* inplizituki ere egiten direnak– baloratu behar dira, orain arte egindakoak zer emaitza eman dituen ikusi, botere publikoek hartzen dituzten eta hartzen ez dituzten erabakien inpaktu eta emaitza hizkuntzen eta hiztunon gainean aztertu. Hizkuntzena diogu, gazteleraren aldeko –zer esanik ez frantsesaren aldeko– hizkuntza politika egunero egiten baita, diglosia indartuz. Genero berdintasunaren gaietan nekezago onartuko genukeena errazago irensten dugu hizkuntza berdintasunaren aferan. Aipatu beharrekoa da generoarena, besteak beste, apenas kontuan hartzen den aldagaia, euskararen hautuan eta erabileran ezinbestekoa delako eta hizkuntza politiken diseinu zabalean ere zer ikasia geneuka-keelako genero berdintasunetik eta are feminismotik; are gehiago, euskararen feminizazioa azken hamarkadetako joera argia denean –bere on eta bere kalte–, eta hizkuntza politikak ere genero politikatik asko duelako.

Egunen gurpilean atalean artikulugile berri bati ongietorria eman behar diogu: Cira Crespo historialariari. Historian aztarrika, gaur egunerako urre bila ariko da. Maialen Akizurekin eta Joanes Ige-regirekin, lehena kulturaz eta bigarrena glocaliaz, hiru gelatako etxea osatuko du. Dom Campistronek, Iparraldeko leihoan, Bañolet herria bistaratu digu, Paxkal Irigoienek eta Maia Iribarnek sortu duten Frantziatik askatutako fikziozko paisaia.